

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ *ΥΪΪ* κατά της ΕΛΛΑΔΑΣ
(προσφυγή αριθ. 33170/96)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

26 Σεπτεμβρίου 2000

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές αλλαγές πριν από τη δημοσίευση της οριστικής εκδοχής της.

-Ακριβές αντίγραφο.

Στρασβούργο, 26.9.2000

(υπογραφή)

S. DOLLE

Γραμματέας Τμήματος

[Signature]
Γραφείο Μεταφράσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères de la République Hellénique,
Athènes
Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Office, Athens

Στην υπόθεση *Ύψ* κατά της Ελλάδας.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (τρίτο τμήμα), συνεδριάζον σε τμήμα αποτελούμενο από τους :

κύριο J-P. BAKA, πρόεδρο,

κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

κύριο L. LOUCAIDES,

κύριο P. KURIS,

κυρία F. TULKENS,

κύριο Κ. JUNGWIERT,

σερ Nicolas BRATZA, δικαστές,

και την κυρία S. DOLLE, γραμματέα τμήματος,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 30 Νοεμβρίου 1999 και στις 5 Σεπτεμβρίου 2000,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την πιο πάνω ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη με μία προσφυγή (αριθ. 33170/96) η οποία κατατέθηκε κατά της Ελλάδας και με την οποία ένας αλβανός υπήκοος, ο *Ύψ* ("ο προσφεύγων"), προσέφυγε ενώπιον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ("η Επιτροπή") στις 17 Φεβρουαρίου 1996, δυνάμει του παλαιού άρθρου 25 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών ("η Σύμβαση").

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από την κ. Ι Γιαννακού, δικηγόρο του συλλόγου της Θεσσαλονίκης. Η ελληνική κυβέρνηση ("η Κυβέρνηση") εκπροσωπήθηκε από την εντεταλμένη του αντιπροσώπου της, κυρία Β. Πελέκου, πάρεδρο του Νομικού

Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων υποστήριξε ειδικότερα ότι δεν του ήταν δυνατόν να καταθέσει αίτηση αναίρεσης κατά της καταδίκης του διότι δεν μπορούσε να λάβει το ευεργέτημα της πενίας προς τον σκοπό αυτό. Επικαλέστηκε το άρθρο 6 §§ 1 και 3 της Σύμβασης.

4. Στις 21 Μαΐου 1997, η Επιτροπή (Πρώτο Τμήμα) αποφάσισε να φέρει την προσφυγή αυτή σε γνώση της Κυβέρνησης και να την καλέσει να παρουσιάσει εγγράφως παρατηρήσεις σχετικά με το παραδεκτό και το βάσιμό της.

5. Μετά τη θέση σε ισχύ του Πρωτοκόλλου αριθ. 11, την 1η Νοεμβρίου 1998, και σύμφωνα με το άρθρο 5 § 2 του Πρωτοκόλλου αυτού, η προσφυγή διαβιβάστηκε στο Δικαστήριο.

6. Σύμφωνα με το άρθρο 52 § 1 του κανονισμού του Δικαστηρίου ("ο κανονισμός"), ο πρόεδρος του Δικαστηρίου, κ. L. Wildhaber, ανέθεσε την υπόθεση στο τρίτο τμήμα.

7. Με απόφαση της 30 Νοεμβρίου 1999, το τμήμα κήρυξε την προσφυγή εν μέρει παραδεκτή.

8. Ο προσφεύγων κατέθεσε έγγραφες παρατηρήσεις επί της ουσίας της υπόθεσης, αλλά όχι η Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

9. Στις 19 Ιανουαρίου 1993, ο προσφεύγων, ο οποίος είχε εισέλθει λαθραία στην Ελλάδα, συνελήφθη για τον φόνο ενός άλλου αλβανού υπηκόου, τού οποίου το κρανίο είχε συνθλιβεί και το σώμα ταφεί μέσα σε έναν σωρό κοπριάς. Υποστηρίζει ότι, κατά τη διάρκεια της κράτησής του, από τις 19 μέχρι τις 26 Ιανουαρίου

1993, δεν είχε πρόσβαση σε δικηγόρο και σε διερμηνέα, ότι δεν τού έδιναν νερό και φαγητό (γιατί όλα τα χρήματά του είχαν κατασχεθεί), ότι οι αστυνομικοί τον κτυπούσαν και ότι υποχρεώθηκε να υπογράψει μία δήλωση στην ελληνική γλώσσα την οποία δεν μπορούσε να καταλάβει.

10. κατηγορούμενος για ανθρωποκτονία εκ προθέσεως διαπραχθείσα κατά τρόπο ιδιαίτερος ειδεχθή, για ληστεία και για παράνομη είσοδο και παραμονή στην ελληνική επικράτεια, ο προσφεύγων παρουσιάστηκε, στις 25 Μαΐου 1994, ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Κακουργοδικείου Σερρών. Εκπροσωπήθηκε από έναν δικηγόρο, ο οποίος τον υπερασπίστηκε δωρεάν, και είχε τη βοήθεια ενός διερμηνέα που διορίστηκε από την εισαγγελία. Το Κακουργοδικείο καταδίκασε τον προσφεύγοντα ειδικότερα σε ισόβια κάθειρξη.

11. Ο προσφεύγων άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Εφετείου Κακουργημάτων της Θεσσαλονίκης, το οποίο συνεδρίασε στις 4 Δεκεμβρίου 1995. Εκ νέου εκπροσωπήθηκε από έναν δικηγόρο, του οποίου η αμοιβή φαίνεται να αναλήφθηκε από μία αγγλικανή θεολόγο, την κυρία McIntyre, βρετανή υπήκοο, η οποία είχε γνωρίσει τον προσφεύγοντα στη φυλακή, τον βοηθούσε οικονομικά από τότε και είχε μάλιστα κάνει τις δικές της έρευνες στην υπόθεση, και είχε τη βοήθεια ενός διερμηνέα. Το Εφετείο Κακουργημάτων εξέτασε έξι μάρτυρες κατηγορίας και δύο υπεράσπισης, από τους οποίους η μία ήταν η κυρία McIntyre. Το δικαστήριο απέρριψε το αίτημα της υπεράσπισης για την αναβολή της εκδίκασης της υπόθεσης. Τελικά επικύρωσε την πρωτόδικη απόφαση και δεν δέχθηκε να αναγνωρίσει ελαφρυντικά στον προσφεύγοντα. Η απόφαση καθαρογράφηκε στις 14 Δεκεμβρίου 1995. Ο προσφεύγων δεν άσκησε αίτηση αναίρεσης. Η κυρία McIntyre δεν

μπορούσε πλέον να καταβάλει στον τελευταίο τα σημαντικά ποσά που ήταν αναγκαία για μία αίτηση αναίρεσης.

12. Η κυρία McIntyre, η οποία είχε εκπροσωπήσει αρχικά τον προσφεύγοντα ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, ισχυρίζεται ότι, κατά τη διάρκεια της κατάθεσής της ενώπιον του Εφετείου Κακουργημάτων, διακόπηκε από ερωτήσεις σχετικά με τις θρησκευτικές πεποιθήσεις της και εμποδίστηκε από το να αναφερθεί σε ένα σημαντικό αποδεικτικό στοιχείο που είχε πάρει από την αλβανική αστυνομία και το οποίο αποδεικνυε, κατ'αυτήν, την αθωότητα του προσφεύγοντος. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου φέρεται να της είπε "Ξεχάστε την αλβανική αστυνομία". Ο προσφεύγων φέρεται επίσης να εξαναγκάστηκε να συντομεύσει την κατάθεσή του και να μην ενημερώθηκε, κατά τον χρόνο της ετυμηγορίας, για τη δυνατότητα να ασκήσει αναίρεση. Τα συμβάντα αυτά φέρονται να μην αναφέρονται στα πρακτικά της συνεδρίασης. Επιπλέον, η κυρία McIntyre υποστηρίζει ότι δεν της επέτρεψαν να επισκεφθεί τον προσφεύγοντα ενώ εκείνος ήταν ακόμη στη Θεσσαλονίκη.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

13. Το άρθρο 340 § 1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ορίζει ότι, προκειμένου περί κακουργημάτων, ο πρόεδρος του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου οφείλει, προκειμένου να εξασφαλιστεί η υπεράσπιση ενός κατηγορούμενου που δεν εκπροσωπείται, να διορίσει έναν δικηγόρο που επιλέγεται από έναν κατάλογο ο οποίος συντάσσεται από τον τοπικό δικηγορικό σύλλογο τον Ιανουάριο εκάστου έτους. Ο διορισμός πρέπει να γίνει τουλάχιστον τρεις ημέρες πριν από τη δικάσιμο αν ο κατηγορούμενος το ζητήσει με επιστολή απευθυνόμενη στον

εισαγγελέα ή στον πρόεδρο του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, και ο δικηγόρος έχει πρόσβαση στη δικογραφία.

14. Το άρθρο 376 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ορίζει ότι, προκειμένου περί κακουργημάτων, ο πρόεδρος του εφετείου είναι υποχρεωμένος να διορίσει έναν δικηγόρο για να εξασφαλίσει την υπεράσπιση ενός μη εκπροσωπούμενου κατηγορουμένου, αν αυτός το ζητήσει. Το άρθρο 340 § 1 εφαρμόζεται αναλογικά.

15. Εξάλλου, το άρθρο 201 § 6 του Κώδικα Δικηγόρων παραχωρεί στο Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου την αρμοδιότητα να διορίζει έναν δικηγόρο για υπερασπίσει δωρεάν τα πρόσωπα που θεωρεί ως άπορα.

16. Το άρθρο 366 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προβλέπει ότι εκείνος που διευθύνει τη συζήτηση καλεί τον κατηγορούμενο να υπερασπίσει τον εαυτό του κατά της κατηγορίας που απαγγέλθηκε εναντίον του. Ο κατηγορούμενος δεν πρέπει να διακόπτεται, εκτός αν επιμένει να απομακρύνεται από το θέμα, ή να εμποδίζεται κατά την αφήγηση πραγματικών περιστατικών που μπορούν να αποκρούσουν την κατηγορία. Ο μη σεβασμός της διάταξης αυτής επισύρει την ακυρότητα της διαδικασίας και αποτελεί λόγο αναίρεσης, δυνάμει των άρθρων 170 (δ) και 510 (α) του ίδιου Κώδικα, αλλά πρέπει να προκύπτει από το πρακτικό της συνεδρίασης. Προς τον σκοπό αυτό, το άρθρο 141-2 προβλέπει ότι οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν την καταγραφή των καταθέσεων των εξεταζομένων προσώπων, καθώς και την παράδοση των εγγράφων καταθέσεων τους προς αυτόν που διευθύνει τη συνεδρίαση. Η απόφαση του δικαστηρίου που αρνείται ή περιορίζει τα πύ πάνω αναφερόμενα δικαιώματα, και η οποία εκδίδεται μετά από ένδικο μέσο που ασκείται κατά της άρνησης εκείνου που διευθύνει τη συνεδρίαση,

μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο του ιδίου ενδίκου μέσου με εκείνο που έχει ασκηθεί κατά της οριστικής απόφασης και μόνον ταυτόχρονα με την τελευταία. Τέλος, το άρθρο 145-3 προβλέπει ότι, μέσα σε μία προθεσμία είκοσι ημερών από την καθαρογραφή των πρακτικών της συνεδρίασης, ο δικαστής μπορεί αυτεπαγγέλτως ή μετά από αίτηση των διαδίκων και του εισαγγελέα να διορθώσει τα σφάλματα και να συμπληρώσει τα τυχόν κενά των εν λόγω πρακτικών.

17. Σύμφωνα με το άρθρο 473 §§ 1 και 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, η αίτηση αναίρεσης πρέπει να ασκηθεί μέσα σε δέκα ημέρες από την έκδοση της πρωτοβάθμιας ή της δευτεροβάθμιας απόφασης και ενώπιον του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση. Η παράγραφος 2 του ιδίου άρθρου δίνει επίσης τη δυνατότητα στον καταδικασθέντα να ασκήσει αίτηση αναίρεσης μέσα σε είκοσι ημέρες από την έκδοση της απόφασης ενώπιον του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Τέλος, η παράγραφος 3 του άρθρου αυτού ανοίγει ακόμη μία προθεσμία δέκα ημερών από την καθαρογραφή της απόφασης, δηλαδή την εγγραφή της σε ένα ειδικό βιβλίο που τηρείται από τη γραμματεία του ποινικού δικαστηρίου. Σύμφωνα με το άρθρο 474 του Κώδικα, η αίτηση αναίρεσης ασκείται μέσω μίας δήλωσης προς τούτο ενώπιον μίας δημόσιας αρχής όπως ο διευθυντής της φυλακής στην οποία κρατείται ο ενδιαφερόμενος. Συντάσσεται μία έκθεση η οποία πρέπει να αναφέρει τους λόγους της αναίρεσης.

18. Το άρθρο 510 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας απαριθμεί το σύνολο των λόγων αναίρεσης, μεταξύ των οποίων αναφέρονται ωρισμένα ελαττώματα της διαδικασίας και η εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή των ουσιαστών διατάξεων του ποινικού δικαίου. Σύμφωνα με τους όρους των άρθρων 476 § 1 και 513 § 1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως έχουν ερμηνευθεί

από τον Αρειο Πάγο, η μη αιτιολογημένη αίτηση αναίρεσης είναι απαράδεκτη (Αρειος Πάγος, αριθ. 1438/1986, Ποινικά Χρονικά 37, σελ. 170, αριθ. 73/1987, Ποινικά Χρονικά 37, σελ. 314, και αριθ. 182/1987, Ποινικά Χρονικά 37, σελ. 605).

19. Σύμφωνα με το άρθρο 509 § 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ο αναιρεσείων μπορεί να προβάλει "πρόσθετους λόγους" αναίρεσης με ένα υπόμνημα προσθέτων λόγων που πρέπει να κατατεθεί στη γραμματεία του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου το αργότερο δεκαπέντε ημέρες πριν από τη δικάσιμο. Εν τούτοις, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Αρείου Πάγου, οι "πρόσθετοι λόγοι" δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη παρά μόνον αν το εισαγωγικό υπόμνημα αναφέρει τουλάχιστον έναν λόγο που θα κηρυχθεί παραδεκτός και επαρκώς στοιχειοθετημένος (Αρειος Πάγος, αριθ. 242/1951, 341/1952, 248/1958, 472/1970, 892/1974, 758/1979, Νομικό Βήμα 1980, σελ. 56, αριθ. 647/1983, 1438/1986 και 1443/1987, Ποινικά Χρονικά 38, σελ. 191).

20. Ανεξάρτητα από την νομολογία αυτή, ένας κατηγορούμενος μπορεί να χρησιμοποιήσει την προθεσμία που προβλέπεται από το άρθρο 473 § 2 του Κώδικα (παράγραφος 23 πιο πάνω) για να συμπληρώσει μία αίτηση αναίρεσης η οποία έχει ασκηθεί ενώπιον μίας από τις αρχές που μνημονεύονται από το άρθρο 474 του Κώδικα, όταν η δήλωση της αναίρεσης δεν περιέχει "επαρκώς στοιχειοθετημένο λόγο αναίρεσης".

21. Δυνάμει του άρθρου 513 § 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι διάδικοι σε μία αναιρετική διαδικασία πρέπει να εκπροσωπούνται από έναν δικηγόρο στη συνεδρίαση ενώπιον του Αρείου Πάγου. Αυτός δήλωσε ότι ο Κώδικας δεν προβλέπει το ευεργέτημα πενίας για την αναίρεση και ότι το άρθρο 6 § 3 (γ) της Σύμβασης δεν έχει εφαρμογή στη διαδικασία ενώπιον του Αρείου Πάγου, η οποία δεν περιέχει απόφαση επί της κατηγορίας σε

ποινική υπόθεση (Αρειος Πάγος, αριθ. 381/1982, Ποινικά Χρονικά 32, σελ. 928, αριθ. 724/1992, Ποινικά Χρονικά 32, σελ. 656, και αριθ. 1368/1992).

22. Σύμφωνα με το άρθρο 546 § 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, μία καταδικαστική για έναν κατηγορούμενο απόφαση αποκτά ισχύ δεδικασμένου όταν δεν είναι επιδεκτική ενδίκου μέσου ή όταν ο ενδιαφερόμενος δεν χρησιμοποίησε τη δυνατότητα να ασκήσει ένδικο μέσο ή όταν το ένδικο μέσο του, ασκηθέν μέσα στις προθεσμίες που προβλέπονται από τον νόμο, έχει απορριφθεί.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6
§§ 1 ΚΑΙ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

23. Ο προσφεύγων παραπονείται για το ότι δεν μπόρεσε να ασκήσει αίτηση αναίρεσης, διότι ήταν άπορος και δεν ήταν δυνατό να τύχει του ευεργετήματος πενίας ενώπιον του Αρείου Πάγου προς τον σκοπό αυτό. Επικαλείται το άρθρο 6 §§ 1 και 3 γ) της Σύμβασης, το οποίο, στα εφαρμοστέα τμήματά του, έχει ως εξής :

“1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως, (...) υπό (...) δικαστηρίου, (...) το οποίο θα αποφασίση (...) επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως. (...)

3. Ειδικότερον, πας κατηγορούμενος έχει δικαίωμα :

γ) όπως υπερασπίση ο ίδιος εαυτόν ή αναθέση την

υπεράσπισίν του εις συνήγορον της εκλογής του, εν ή δε περιπτώσει δεν διαθέτει τα μέσα να πληρώση συνήγορον να τω παρασχεθή τοιούτος δωρεάν, όταν τοῦτο ενδείκνυται υπό του συμφέροντος της δικαιοσύνης. (...)”

24. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι, κατά τον χρόνο της απόρριψης της έφεσής του από το Εφετείο Κακουργημάτων της Θεσσαλονίκης, δεν είχε κανένα πόρο για να ασκήσει αίτηση αναίρεσης. Η ελάχιστη αμοιβή ενός δικηγόρου για τη σύνταξη μίας αίτησης αναίρεσης ανέρχονταν κατ'αυτόν σε 170.000 δραχμές και εκείνη των δικηγόρων που ειδικεύονται σε τόσο σοβαρές υποθέσεις υπερέβαιναν τις 300.000 δραχμές. Ούτε το Εφετείο Θεσσαλονίκης, ούτε ο Δικηγορικός Σύλλογος της Αθήνας, ούτε ο Αρειος Πάγος μπορούσαν να διορίσουν έναν δικηγόρο για να υπερασπίσει δωρεάν τον προσφεύγοντα.

25. Η Κυβέρνηση δεν απαντά στο σημείο αυτό. Η επιχειρηματολογία, την οποία αυτή παρουσίασε στο στάδιο της εξέτασης του παραδεκτού της προσφυγής, περιορίστηκε στην ένσταση της μη εξάντλησης των εσωτερικών ενδίκων μέσων, διότι ο προσφεύγων δεν κατέθεσε αίτηση στο συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου, δυνάμει του άρθρου 201 § 6 του Κώδικα Δικηγόρων.

26. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το δικαίωμα του κατηγορούμενου στην υπεράσπιση από έναν διορισμένο αυτεπαγγέλτως δικηγόρο αποτελεί ένα στοιχείο, μεταξύ άλλων, της έννοιας της δίκαιης ποινικής δίκης (βλέπε ειδικότερα την απόφαση Pham Hoang κατά Γαλλίας της 25 Σεπτεμβρίου 1992, série A no. 243, § 39).

27. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η παρούσα υπόθεση παρουσιάζει ομοιότητες με την υπόθεση Twalib κατά Ελλάδας,

στην οποία το Δικαστήριο είχε διαπιστώσει μία παραβίαση του άρθρου 6 § 3 γ) (απόφαση της 9 Ιουνίου 1998, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-IV). Στην υπόθεση Twalib, το Δικαστήριο είχε διαπιστώσει ότι ο προσφεύγων ήταν άπορος και ζητούσε την παροχή ενός συνηγόρου για την αίτηση αναίρεσής του και ότι το συμφέρον της δικαιοσύνης απαιτούσε αυτήν την παροχή συνηγόρου λαμβανομένης υπόψη της σοβαρότητας του εγκλήματος και της αυστηρότητας της ποινής, καθώς και της πολυπλοκότητας της αναιρετικής διαδικασίας. Είχε επίσης διαπιστώσει ότι ο προσφεύγων ήταν αλλοδαπός και αγνοούσε την ελληνική γλώσσα και το ελληνικό νομικό σύστημα. Είχε έτσι καταλήξει ότι, εφόσον το ελληνικό δίκαιο δεν προέβλεπε την παροχή συνηγόρου (ευεργέτημα πενίας) στην αναίρεση, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 3 γ).

28. Εν προκειμένω, είναι αναμφισβήτητο ότι ο προσφεύγων δεν είχε την εποχή εκείνη τα μέσα να πληρώσει έναν συνήγορο για την αναιρετική διαδικασία. Ο προσφεύγων, λαθρομετανάστης στην Ελλάδα, επιζούσε δουλεύοντας ευκαιριακά ως ανειδίκευτος εργάτης μέχρι την ημέρα της σύλληψής του. Το ελάχιστο ποσό που η αστυνομία είχε βρει πάνω του κατασχέθηκε αυθημερόν. Στις διαδικασίες ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων, τον βοηθούσε μία επισκέπτρια φυλακών, μέλος μίας ανθρωπιστικής οργάνωσης, η οποία φαίνεται ότι πλήρωσε η ίδια τις αμοιβές των δικηγόρων που είχαν εκπροσωπήσει τον προσφεύγοντα ενώπιον του Κακουργοδικείου και του Εφετείου Κακουργημάτων. Εν τούτοις, το άτομο αυτό δεν μπορούσε πλέον να πληρώσει πιά σημαντικά ποσά για να καλύψει τα έξοδα μίας αναιρετικής διαδικασίας. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι αποφάσισε να παράσχει συνήγορο στον προσφεύγοντα στην ενώπιόν του διαδικασία.

29. Εξάλλου, στο ερώτημα αν το συμφέρον της δικαιοσύνης απαιτούσε να τύχει ο προσφεύγων παροχής συνηγόρου, το Δικαστήριο σημειώνει την σοβαρότητα του εγκλήματος της κατηγορίας καθώς και την αυστηρότητα της επιβληθείσας ποινής : ο προσφεύγων κηρύχθηκε ένοχος "ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως με τρόπο ιδιαίτερος ειδεχθή" και καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη. Σ' αυτό προστίθεται η πολυπλοκότητα της αναιρετικής διαδικασίας και το γεγονός ότι ο προσφεύγων, ο οποίος είναι αλλοδαπός και αγνοεί την ελληνική γλώσσα και το ελληνικό νομικό σύστημα, δεν ήταν ικανός να σιντάξει ο ίδιος - και μέσα σε μία προθεσμία δέκα ημερών από την έκδοση της απόφασης του Εφετείου Κακουρηγημάτων - ένα δικόγραφο τόσο τεχνικό όσο μία αίτηση αναίρεσης.

30. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στην υπόθεση Twalib, είχε διαπιστώσει ότι η ελληνική νομοθεσία δεν προβλέπει καθόλου την παροχή δικηγόρου στα άτομα που καταθέτουν αίτηση αναίρεσης. Αντίθετα με την υπόθεση Twalib, ο προσφεύγων εν προκειμένω δεν είχε συμπληρώσει το τυπικό έντυπο της αναίρεσης ούτε ζητήσει από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να διορίσει έναν δικηγόρο για να τον βοηθήσει στην ετοιμασία της αίτησης αναίρεσής του. Εν τούτοις, κατά τη γνώμη του Δικαστηρίου, η διαφορά αυτή δεν αλλάζει τίποτα σε σχέση με την ουσία των δύο υποθέσεων.

31. Λαμβανομένης υπόψη της αδυναμίας του προσφεύγοντος να επιτύχει το ευεργέτημα της πενίας για να ασκήσει αίτηση αναίρεσης, το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης, σε συνδυασμό με την παράγραφο 3 γ) του άρθρου αυτού.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Γραφείο Μεταφράσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα *A*
Bureau des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères de la République Hellénique,
Athènes
Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Office, Athens

32. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 41 της Σύμβασης,

“Αν το Δικαστήριο αποφανθεί ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την μερική μόνον απόσβεση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία εύλογη αποζημίωση.”

A. Ηθική βλάβη

33. Ο προσφεύγων ζητεί οκτώ εκατομμύρια δραχμές για ηθική βλάβη. Υπογραμμίζει την απελπισία του από το γεγονός ότι δεν μπόρεσε να υπερασπίσει τον εαυτό του ενώπιον του Αρείου Πάγου και ότι καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη. Κατηγορεί το Κράτος γιατί δεν έλαβε τα απαραίτητα μέτρα μετά την απόφαση Twalib.

34. Η Κυβέρνηση δηλώνει έτοιμη να πληρώσει δύο εκατομμύρια δραχμές για την αιτία αυτή.

35. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων υπέστη ηθική βλάβη την οποία εκτιμά, κατά δίκαιη κρίση, σε 3.000.000 δραχμές.

B. Εξοδα και δικαστική δαπάνη

36. Για αμοιβή δικηγόρου, ο προσφεύγων ζητεί ένα ποσό 2.700.000 δραχμές από τα οποία πρέπει να αφαιρεθούν 5.000 γαλλικά φράγκα που έχουν ήδη εισπραχθεί μέσω του ευεργετήματος πενίας. Υποστηρίζει ότι ο δικηγόρος του

αφιέρωσε για την διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου 120 ώρες εργασίας (τις οποίες αναλύει) προς 20.000 δραχμές την ώρα.

37. Η Κυβέρνηση προτείνει να καταβάλει ένα ποσό 1.000.000 δραχμών, από το οποίο θα πρέπει να αφαιρεθεί το ποσό που παραχωρήθηκε με το ευεργέτημα της πενίας.

38. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η παρούσα προσφυγή κατατέθηκε στο όνομα του προσφεύγοντος από την κυρία McIntyre και ότι ο δικηγόρος του ανέλαβε την προστασία των συμφερόντων του προσφεύγοντος μόνον μετά την κοινοποίηση της προσφυγής στην Κυβέρνηση. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση επιδικάζει στον προσφεύγοντα 1.500.000 δραχμές, μείον 5.000 γαλλικά φράγκα που έχουν ήδη καταβληθεί με το ευεργέτημα της πενίας.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

39. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που διαθέτει το Δικαστήριο, το νόμιμο επιτόκιο που εφαρμόζεται στην Ελλάδα κατά την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας απόφασης ήταν 6 % κατ'έτος.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Ορίζει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §§ 1 και 3 της Σύμβασης.
2. Ορίζει
α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 3.000.000 (τρία

εκατομμύρια) δραχμές για ηθική βλάβη και 1.500.000 (ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες) δραχμές για δικαστικά έξοδα και δαπάνη, πλέον οποιουδήποτε ποσού το οποίο μπορεί να οφείλεται για φόρο προστιθέμενης αξίας, μείον 5.000 (πέντε χιλιάδες) γαλλικά φράγκα που θα μετατραπούν σε δραχμές με την ισχύουσα κατά την ημέρα πληρωμής ισοτιμία.

3. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης αποζημίωσης κατά τα επιπλέον ποσά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 26 Σεπτεμβρίου 2000 κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

S. DOLLE

Γραμματέας

(υπογραφή)

J.-P. COSTA

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 2 Φεβρουαρίου 2001

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρούτσόπουλος